

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Question.No.1 is compulsory.
 2. Attempt any four questions out of the remaining.
 3. Figures to the right indicate full marks.

- Q1** Explain the meaning of the following terms :- **(Any four)** **20**
- a) Recruitment
 - b) HRIS (Human Resource Information System)
 - c) Role Analysis
 - d) Assessment Centers
 - e) 360 Degree Appraisal
 - f) Performance evaluation
 - g) Job Description
- Q2** Answer the following questions :- **20**
- a) What is HRM? Explain the objective of HRM department.
 - b) Discuss various environmental factors affecting HRM practices.
- Q3** Answer the following questions :- **20**
- a) Discuss the tools and techniques of job Analysis.
 - b) Write a note on 'Human Resource information system'
- Q4** Answer the following questions :- **20**
- a) Explain the modern techniques of performance appraisal.
 - b) Discuss the organizational measures in ensuring mental and physical health of employees.
- Q5** Answer the following questions :- **20**
- a) Explain the need and importance of training programmer
 - b) Discuss the impact of stress on performance of employees.
- Q6** Answer the following questions :- **20**
- a) Discuss various challenges in succession planning.
 - b) What are the safety programmes conducted by organization for its employees?
- Q7** Case Study :- **20**
- Akash is a new recruit in an organization. Jay is his friend and has experience in working in that company. They work as marketing managers in a car manufacturing company. Jay has been assigned the job of mentoring Akash to understand the ways of the company. However, Jay finds that it is difficult to lead Akash as he brings in personal relations into the job and does not complete tasks properly. To maintain good relations Jay is planning to request his superior to assign Akash's mentoring to someone else.
- Questions :-
- a) How can Jay influence Akash to obey him?
 - b) Do you think changing the mentor will change Akash's performance for the better?

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. प्र. क्र. १ अनिवार्य आहे.
2. उर्वरीत प्रश्नांपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र. १ खालीलपैकी कोणत्याही चार संज्ञा स्पष्ट करा. २०
- अ) भरती
ब) मनुष्यबळ माहिती यंत्रणा (HRIS)
क) विश्लेषण
ड) चाचणी केंद्र
ई) ३६० अंश मुल्यांकन
फ) कामगिरी मूल्यमापन
ग) कार्य स्पष्टीकरण
- प्र. २ खालील प्रश्न सोडवा. २०
- अ) मनुष्यबळ व्यवस्थापन म्हणजे काय? मनुष्यबळ विभागाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) मनुष्यबळ व्यवस्थापन कार्यावर परिणाम करणारे वातावरणीय घटक स्पष्ट करा.
- प्र. ३ खालील प्रश्न सोडवा. २०
- अ) कार्यविश्लेषणाची तंत्र आणि पद्धती स्पष्ट करा.
ब) "मनुष्यबळ माहिती यंत्रणा" ह्या विषयावर टीप लिहा.
- प्र. ४ खालील प्रश्न सोडवा. २०
- अ) कामगिरी मूल्यमापनाची आधुनिक तंत्रे स्पष्ट करा.
ब) कर्मचाऱ्यांचे मानसिक आणि शारीरिक स्वास्थ्य राखण्यासाठी, कोणत्या उपाययोजना करणे गरजेचे आहे. ते स्पष्ट करा.
- प्र. ५ खालील प्रश्न सोडवा. २०
- अ) प्रशिक्षण कार्यक्रमाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) कर्मचाऱ्यांच्या कामगिरीवर होणारा कार्यालयीन ताणतणावांचा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र. ६ खालील प्रश्न सोडवा.

२०

- अ) उत्तराधिकारी निवडीच्या नियोजनातील विविध आव्हाने स्पष्ट करा.
ब) कर्मचाऱ्यांसाठी कोणकोणत्या सुरक्षा कार्यक्रमांची आखणी करता येऊ शकते, ह्याची चर्चा करा.

प्र. ७

आकाश हा संघटनेतील नवनिर्वाचित कर्मचारी आहे. जय हा त्याचा मित्र असून संघटनेत कार्य करायचा त्याला अनुभव आहे. हा जय गाड्या उत्पादित करण्याच्या कंपनीत विपणन अधिकारी म्हणून कार्यरत आहे. जयवर आकाशला कार्यविश्लेषण स्पष्ट करण्याची जबाबदारी सोपविण्यात आली आहे. जायला आकाशचे प्रशिक्षण करणे कठीण जात आहे कारण.....न कारण तो त्यांचे वैयक्तिक संबंधांचा दुरुपयोग करून, काम करण्यास टाळाटाळ करतो. आकाशशी असणारे वैयक्तिक संबंध कायम ठेवण्यासाठी व्यवस्थापनाने त्याच्या नियुक्ती प्रशिक्षणाची जबाबदारी दुसऱ्या कोणाला तरी द्यावी. अशी विनंती जयने केली आहे.

२०

प्रश्न :-

- अ) जय आकाशला आपले म्हणणे ऐकण्यासाठी कसे तयार करू शकतो?
ब) तुमच्या मते, मार्गदर्शक बदलल्यामुळे, आकाशच्या वृत्तीमध्ये काही चांगले परिवर्तन होऊ शकेल?